

STATSMINISTERN

Anförande 1.5.1972
på Hasslö.

Fabian Månsson var en av dem som skapade ett nytt Sverige. Han var en av många i de väldiga folkrörelser som arbetade för människornas sociala och andliga frigörelse.

Folkrörelsernas styrka var samhörigheten i de djupa leden av tusenden och tusenden av enskilda människor. Vi känner inte deras namn. Men vi känner deras verk.

Några av dessa människor har trätt fram ur anonymiteten, i kraften av sin särprägel, sin gärning, sin förmåga att tända och upplysa.

En av dem var Fabian Månsson.

Han föddes här på Hasslö för 100 år sedan. Hans far var fiskare och småbrukare. Fabian föddes till en tillvaro av hårt arbete, fattigdom, sociala orättvisor. Men också till en närhet till naturen och en stolthet över arbetet.

Detta ursprung präglade hans liv, hans syn på människor och samhälle. Han var en del av arbetarklassen, han blev en del av arbetarrörelsen, en högst självständig och obändig del, som i sitt studium av verkligheten och sin kamp för att förändra den ständigt kom tillbaka till ursprungsmiljön.

Fabian föddes in i svensk folkrörelse. Även detta bidrog till att avgöra inriktningen av hans liv. De stora folkrörelser som växte fram i det sena 1800-talets Sverige - frikyrkan, nykterhetsrörelsen, kooperationen, arbetarrörelsen - hade en viktig sak gemensam: de utgick direkt ur folkets egna led. Det var första gången i landets historia som samhällsutvecklingen började präglas av rörelser som byggts upp av de fattiga och förtryckta människorna. De som samlades i Folkets Hus, nykterhetslogen, missionshuset, de drevs inte bara av en övertygelse och ett engagemang i sak. De bands också samman av insikten att människorna själva har förmåga att forma och styra sin tillvaro. Folkrörelsen banade därmed väg för folkets frigörelsekamp.

De växte fram vid sidan av det bestående samhället, som inte tillerkände folkflertalet någon rätt att påverka de politiska besluten. I organisationer och samfund visade de, som förvägrades rätten att besluta om sin egen framtid hur demokrati verkade i praktiken, hur alla kunde vara med och fatta beslut och ta ansvar för det gemensamma bästa. Därmed förbereddes ~~den~~ demokratis genombrott.

Denna demokratiska övertygelse kom tidigt till Fabian. Hans barndomshem präglades av den folkliga väckelsen. Det har han gemensamt med många av arbetarrörelsens ledare. Han sade själv senare att den tidens frikyrka var den nya klasskampens förspel. Den blev det i hög grad för honom själv.

Fabian kom från väckelsen till arbetarrörelsen. Där formades hans livsgärning. Han blev en av de största agitatorerna. Hans språk var folkets språk, enkelt, drastiskt, målande. Hans harm över samhällets orättvisor, hans övertygelse om möjligheterna att röja undan det som var vrängt och orättvist, utgick från människornas vardagliga erfarenheter. Han agiterade, organiserade, predikade.

Fabian var en upprorsmakare och rebell. Nils Dacke var en av hans historiska förebilder. Men han var inte enbart rebell. Det fanns hela tiden något som utgjorde motvikt mot den obändiga individualismen, något som förvandlade otåligheten, den lågande indignationen till skapande arbete. Det var en trohet mot idéerna, en ödmjukhet inför den väldiga uppgiften, som gjorde honom till en stor arbetarledare, vars minne fortfarande lever.

Handwritten notes:
v. 1, 2, 3, 4
han var
Nils Dacke
att det var
till att det
kommande till
och att det
i Sverige
kommande till
att det var
v. 1, 2, 3, 4

När Fabian fyllde 60 år hyllade den svenska socialdemokratiska ungdomen i Stockholm honom med ett jättelikt fackeltåg.

Fabian trädde fram inför ungdomen och sade: "Tro inte att ni kan inbillas mig att jag är något. Jag mottager er vänlighet som en hyllning inte till mig utan för de idéer ni uppsatt för er."

Fabian var bätare av idéer som förblivit drivkrafter för arbetarrörelsen, för en demokratisk socialism: Den obändiga tron på demokratin, övertygelsen att folket har förmåga att självt styra sitt öde, rättfärdighetskänslan som grundval för strävan att skapa ett rättvisans och jämlikhetens samhälle.

Fabian Månsson och hans generation slogs för den allmänna rösträtten. Man möttes av ett segt motstånd, först och främst naturligtvis från dem som hade privilegier att försvara, från dem som trodde sig bäst skickade att styra och förvalta landet. Men de möttes säkerligen också av tveksamhet från dem som kampen gällde. Skulle plötsligt alla de, som varit fattiga och förtryckta, få möjlighet att påverka sin tillvaro? Säkert frågade sig också många om rösträtt var en möjlig väg till bättre levnadsvillkor. Skulle godsägaren och stataren, fabrikören och verkstadsarbetaren, husmor och piga ha samma och lika politiska rättigheter?

Men socialdemokratin, frågade människorna: Finns det någon annan väg att förbättra folkets villkor än att vi alla får del av makt och ansvar? Och insikten växte att det endast var om de fattiga och förtryckta fick inflytande som samhället kunde förändras.

När kvinnan fick rösträtt vid prästval skrev Fabian i jubel 1911: "Idag inträffar den märkliga dag, den sagolikt underbara rättvisans dag, då miljonären äntligen en gång inte väger mera i en samhällelig fråga än den förslitna, utpinade arbetarhustrun. Jag måste

göra våld på mig för att tro att det verkligen är sant. Jo, det är sant, världen rör sig dock något. (Kvinnan har dock fått något, halv arvsrätt på Birger Jarls tid, hel dito på Oscar I:s tid och rösträtt vid prästval 1911.)

Demokratin hade ett eget värde för fria människor. Men den gav också möjlighet att angripa samhällets orättvisor. Det betydde makt. Men också förväntningar, ansvar, hårt vardagsarbete. "En sak är att skriva resolutioner, en annan att administrera ett samhälle", var Fabians kärva ord till vänstersocialisternas revolutionära paroller.

Då gällde det att förändra det ekonomiska systemet. En orimlig fördelning av produktionsresultatet betydde att den 40-gradiga skalan fortfarande tillämpades på den s.k. fria ekonomiska marknaden. Marknadshushållningen betydde i vardagen kriser, otrygghet, fattigdom för flertalet.

Så här skrev Fabian:

"Detta system visar oss också i bjärta färger kapitalismens galenskap, i det att man entledigar arbetarna för att de frambragt för mycket av bruksvärden. Vilken situation i ett "ordnat" samhälle där byggnadsarbetarne vräkas och logera på gatan för att de byggt för många hus, där stenkolsarbetarens barn skaka av köld därför att deras far hämtat upp för mycket kol från underjorden, där kvarnarbetarens familj ingenting har att äta därför att familjefadern malt för mycket mjöl eller där vävarens barn gå trasiga och skomakarens hustru inga skor har därför att fadern vävt för mycket kläder och mannen gjort för många skor. Det kan man kalla en genial folkhushållning."

Så inleddes omdaning av det svenska samhället Vi känner den: Kamp mot krisen, och ^{med} (massfattigdom) trygghet för barnfamiljer och gamla, ATP och sjukförsäkring, arbetsmarknadspolitik och ny skola. Och den omdaning är sannerligen inte avslutad.

Häromdagen förklarade en direktör i Skattebetalarnas förening att det offentliga är en omöjlig börda.

Vad är det som skapar denna omöjliga börda?

För att skydda människorna byggde vi gemensamt upp den sociala tryggheten. Arbetarskydd³⁷slagstiftningen, arbetsmarknadspolitiken. Vi byggde skolor, sjukhus, bättre bostäder. Gemensamt sökte vi bygga om det svenska samhället.

För dem som drabbades av arbetslöshet, sjukdom och invaliditet försökte vi skapa möjligheter för en ny start i livet. Den som kallar detta en omöjlig börda svarar vi: Trygghetspolitiken är vårt gemensamma verk. Den uttrycker människors solidaritet och förmåga att ta ansvar för varandra. Den slår vi vakt om.

Men det räcker ändå inte.

Ty den ger inte människorna makt över tekniken, över förhållanden framför allt i arbetslivet som är orsak och rot till många av vardagens problem.

Därför måste vi vidare framåt.

Återigen står demokratin i förgrunden för intresset, framför allt demokratiseringen av arbetslivet.

Det är fråga om mycket ^{konkret} ~~konkret~~ ting.

De anställda skall få representation i företagens styrelser. Det tar vi upp i Riksdagen i höst.

De anställdas inflytande ^{inifrån} ~~på staten~~ och ^{och kommunerna} ~~kommunerna~~ byggs ut.


Den nya arbetsmiljölagen kommer att bygga på ett förstärkt bestämmande för de anställda över sina egna arbetsplatser.

Anställningstryggheten skall få förstärkt skydd ~~idag~~ i lag.

Nya regler och avtal kommer att växa fram på hela det väldiga område som berör arbetsledning och organisation, ^{personalpolitik} personalpolitik, framtidens löneformer.

Löntagarna är beredda att satsa av sina pengar i AP-fonderna i riskbärande investeringar i svenskt näringsliv.

På alla dessa områden står fackföreningsrörelsen och socialdemokratin enade.



Vi vill vidga demokratin därför att den har ett eget värde men också därför att den ger möjlighet till och är en förutsättning för en förändring av arbetslivets villkor. En sådan förändring måste bäras upp av löntagarna själva.

Varje dag upplever svenska löntagare stora risker på sina arbetsplatser. Det är inget nytt. Det har ständigt varit så. Men nu har fackföreningsrörelsen, löntagarna själva, fäst uppmärksamheten på att välståndet skapas av människor som till mycket stor del upplever risker för hälsan på jobbet. Vid nya maskiner, i en hårdare arbetstakt, sker olyckorna. Ny teknik innebär inte bara lägre kostnader, ibland också arbetslöshet, omplaceringar, utslitning av människor. Över det bestämmer inte den enskilda människan.

I morgon kan jag förlora mitt jobb, mina försörjningsmöjligheter genom en olycka, genom att jag slits ut och ~~intemorkar~~ längre, genom att verksamheten organiseras om, genom att företaget skär ned produktionen eller går omkull.

Känslan av att vara utlämnad åt krafter som man inte kan påverka kan skapa en upplevelse av vanmakt. Det kan leda till att man drar sig undan de arbetsplatser där tempot är hårt, riskerna stora, anställningsförhållandena otrygga och då räcker inget kapital och ingen lönsamhet.

Men det kan också leda till att man säger: Vi vill själva vara med och ta ansvaret. Vi har förtroende för oss själva och för framtiden. Därför är vi beredda att gå demokratins väg, den industriella demokratins väg till förnyelse. Och i så fall står vi inför ett betydelsefullt skede av reformer och dynamik i det svenska samhället.

Detta innebär inte någon fientlighet mot näringsliv och industri. Hos svenska löntagare är det inte svårt att finna förståelse för att industrin måste ha kapital för att förnya sin produktionsapparat, möjlighet att forska och utveckla nya produkter. En grön

våg som försöker skildra industrin som en fara för det svenska samhället vinner inget stöd hos oss. Det är ett historiskt faktum att jordbruket i Sverige inte kunde försörja det svenska folket. Folket svält. De sökte sig till emigrationen eller till städer och tätorter för att överleva. Industrier och service gav dem deras chans. Varför möter man idag så mycket av framtidstro i Blekinge? Jo, därför att man haft en expansiv industriell utveckling med duktiga företagare, yrkesskickligt folk och i många fall ett aktivt stöd från samhället.

*2. Järn och järnindustri
sektor på*

Vad det gäller är att samtidigt med en ständigtförnyelse av livet på arbetsplatserna. Det är demokratis väg. Det sker inte över en natt. Det kommer att kräva ansvar, tålamod och ihärdigt arbete. Men färdriktningen ligger fullkomligt klar.

Vi vill skapa förbättrade villkor för arbetslivets människor. Det betyder också att vi beslutsamt vill slå vakt om det praktiska yrkesarbetets värde i det svenska samhället. Det får aldrig bli så att uppmärksammandet av arbetsmiljöns stora problem

leder till en nedvärdering av människorna i verkstäderna, på byggarbetsplatserna, på kontoren, på alla de platser där praktiskt yrkesarbete utförs. Det är inte jobben vi skall angripa, det är arbetsvillkoren vi skall förbättra. Det får aldrig bli så att debatten om miljön, arbetsmiljön och andra miljöer blir ett sätt att fly bort från det självklara: att det praktiska yrkesarbetet fortfarande utgör basen för samhällsutvecklingen. Det är där reformerna måste förverkligas. Det är där förnyelsen skall börja.

Fabian Månsson och hans generation kände ett djupt engagemang för en social utjämning till förmån för de stora breda folklagren.

En sådan utjämning har skett, men problemet förblir lika aktuellt idag. I alla industriländer finns tendenser till att klyftorna mellan olika folkgrupper kan komma att öka. I en rad länder har detta faktiskt skett. En framträdande amerikansk politiker sade häromdagen att fördelningsproblemet kommer att vara den avgörande politiska frågan under det sista kvartsseklet av detta århundrade.

Socialdemokratien upptäckte tidigt detta problem. Vi förde fram utjämningen och jämlikheten i förgrunden för den politiska debatten.

Steg för steg ¹⁹⁷⁰ sökte vi förverkliga dessa idéer.

Äldre-lagarna och de vidgade möjligheterna till förtidspension även av arbetsmarknads-skäl som nu ligger på Riksdagens bord stöder de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken, stödet till de äldre och till de handikappade har kraftigt byggts ut under de senaste åren.

Skolpolitiken med dess inriktning på praktisk yrkesutbildning, vuxenutbildning, uppluckring av formella kompetenskrav och förskolor har ett klart utjämnande syfte.

Skattereformen 1970 innebar en överföring av över 1 miljard kronor till de lägre inkomsttagarna. ⁱⁿ Och en fördelning av skattebördan som gör det betydligt lättare för de många kvinnor som går ut på arbetsmarknaden.

Fjolårets avtalsrörelse hade en klar inriktning på att förbättra de sämre ställdas villkor såväl när det gäller kontantlönen som de sociala förmånerna och likställigheten mellan arbetare och tjänstemän på den statliga sidan.

Den reform av bostadstilläggen som trädde i kraft för en månad sedan innebär en kraftig förbättring framför allt för lågavlönade flerbarnsfamiljer.

Nu står skattefrågorna åter i centrum för intresset. Vi sade redan 1970 att ett skattesystem ständigt måste rättas till med hänsyn till utvecklingen av löner, priser och kommunalskatter. Så har vi alltid gjort förut.

Det som hänt sedan 1970 är att den sänkning av statsskatten för låglönegrupperna som ingick i reformen i stor utsträckning ätitits upp av ökade kommunal- och landstingsskatter.

Detta är i sin tur en följd av alla de krav vi ställer på samhället, inte minst på de områden där kommuner och landsting har huvudansvaret. Det gäller sjukvården, åtgärder

för de handikappade, för de gamla.
Investeringar i nya bostadsområden,
trafiken, skolan, daghemmen o.s.v.
Det är en del av vår konsumtion, en
viktig del av vår levnadsstandard.
Men kommunalskatten drabbar hårt, inte
minst de lägre inkomsttagarna.
Vi står därför inför ett svårt av-
~~vecklings~~^{vecklings}problem.

Den största och viktigaste delen av den
skattereform som nu förelagts Riksdagen,
är överenskommelsen mellan regeringen
och kommunförbunden om att kommunal-
skatterna skall hållas så långt möjligt
oförändrade under de närmaste två åren.
Det är en för svenska förhållanden helt
unik överenskommelse som ger uttryck för
en stark känsla av gemensamt ansvar och
samarbete mellan stat och kommun till
samhällets bästa. Och naturligtvis är den
utomordentligt betydelsefull för medborgar-
na i deras egenskap av skattebetalare.
För de allra flesta är kommunalskatten
den största posten på skattsedeln.

*in 17 stycke,
Den del istället som är
den att den kommunalskatten
de allra flesta är,*

Men skall kommunerna kunna hålla oförändrad skatt då får inte staten beröva dem lånemöjligheter. Vi får inte gå ut och låna mera pengar för att betala statens utgifter eller betala skattesänkningar. Ty då kan kommunerna komma att försättas i en helt omöjlig situation.

Därför innebär den skatteomläggning som vi nu lagt fram inte någon försvagning av finanspolitiken. Det finns mycket goda skäl med hänsyn till utvecklingen av löner, priser och kommunalskatter att justera ner den direkta skatten framför allt för de stora grupperna av vanliga löntagare. Men då får vi också skaffa pengar genom en höjning av de indirekta skatterna, d.v.s. moms, skatterna på sprit, tobak, olja och bensin. För att inte barnfamiljer och pensionärer skall drabbas ökas barnbidrag, pensioner, studiebidrag och bidragsförskott med sammanlagt 450 miljoner kronor.

En löntagare i inkomstlägen som nu och de närmaste åren är vanliga får en direkt skattesänkning på 900 kronor. Är det en 2-barnsfamilj så tillkommer ytterligare 240 kronor i höjda barnbidrag. Det mot-

*Juste när
vi är i
en läge.*

En 2-barnsfamilj

svarar en löneförbättring på drygt 2.000 kronor. En del därav kommer att gå bort genom höjd moms och det andra genom indirekta skatter. Men för de flesta vanliga löntagarfamiljer blir det ändå en fördel. Kan han dessutom slippa höjd kommunalskatt blir det en mycket påtaglig fördel. Det är därför inte att förvåna att de stora löntagarorganisationerna ställt sig positiva till regeringsförslaget.

Arne Geijer förklarade: "Från LO-kollektivets synpunkt är det ett bra förslag som regeringen lagt fram. Förslaget innebär delvis betydande skattesänkningar just för våra medlemsgrupper. För att täcka inkomstbortfallet måste momsen och skatten på sprit och tobak höjas. Den är en acceptabel lösning eftersom förslaget kombineras med höjda barnbidrag och höjda folkpensioner. Det ger barnfamiljerna och pensionärerna kompensation för den höjda momsen."

Ordföranden i TCO, Lennart Bodström, sade såhär:

"När TCO i höstas vände sig till regeringen med krav på en skattereform efterlyste vi bl.a. en dämpning av den kommunala ut-

giftsexpansionen och en översyn av de direkta statsskatterna. Det skedde mot bakgrund av de höga marginalsatterna och deras effekt på löntagarnas möjligheter att öka sin privata standard. Vi har också tidigare varit beredda att i samband med en skatteomläggning acceptera en ökning av den indirekta beskattningen. I de delarna kan vi säga, att de förslag regeringen idag framlagt är ett steg i rätt riktning."

De borgerliga partierna har inte sagt något. Men de har åtminstone tidigare varit intresserade av den här typen av justeringar. 1961 genomförde vi en nästan exakt likadan reform också med en 2 %-ig höjning av momsen och då var i varje fall centerpartiet helt med på noterna.

De har t.o.m. föreslagit att man genom en indexreglering av skatteskalorna skulle automatiskt justera skatteskalorna. Det skulle i dagens läge innebära en mycket sämre reform. Det skulle ge mindre till lägre och vanliga inkomstagare, men mycket högre belopp till högre inkomstagare.

Ja lägre till lägre inkomstagare.

Bland moderaterna har en särskild arbetsgrupp utarbetat ett skatteförslag som skulle kosta inte mindre än 5 miljarder kronor. Det skulle ge ytterligare litet för mindre inkomstagare, men rena fantasibelopp till de högre inkomstagarna. Det är ett helt orimligt förslag.

*Smit a troligen
här de ty händelser*

Mittenpartierna har under våren ägnat sig åt en kapplöpning när det gäller priset på öl som skulle kunna betala en mindre sänkning av priset på mjölk. Men att göra mindre prisjusteringar på varor som står på samma matbord är inte särskilt konstruktivt. Och att centerpartiet, som för ett år sedan ordnade stora demonstrationer till förmån för högre matpriser nu klagat över matpriserna är så uppenbart ologiskt att det framkallar ~~mutt~~ t.o.m. inom jordbrukarnas egna led.

I det läget skulle man tycka att de borgerliga med glädje skulle hälsa ett konkret förslag som kunde samla även dem. Hittills är det tyst. Det finns särskilda skäl för det.

Jag läser i bladen att de borgerliga lovat varandra att hålla tyst till efter 1 maj. Ty annars kunde de socialdemokratiska talarna stå runt om i landet och polemiserat mot de eventuella borgerliga förslagen. I vanliga fall tvingas vi ju i stor utsträckning tala till människorna genom den skärm som den borgerliga dominansen i massmedia utgör.

Idag talar vi på 100-tals platser i landet direkt till människorna. Och då vill inte de borgerliga att vi skall tala om det som de borgerliga tänkt, om de nu har tänkt något. Det är inte en särskilt imponerande insats i folk^{hushållningens} tjänst, men det får vi ha överseende med. Den s.k. närdemokratin har sina begränsningar. Vidare läser jag i bladen att det diskuteras mycket bland de borgerliga. Så här står det i Svenska Dagbladet:

"Det är f.n. ett hett spel som förs inom oppositionen dessa dagar. Det rör sig mer om taktik än om en skattereform." *N. a. v.*

"Hur skall man kunna fånga kommunisterna till gemensam kamp mot socialdemokratin?"

nlm

Låt mig ännu en gång ha överseende.

Tystnaden har sin tid. Taktiken har sin tid. Sedan kanske förnuftet får inträda på arenan. Således hoppas jag på en ^{fin} ~~bra~~ uppslutning kring den skatteomläggning som regeringen lagt fram.

Även om vårt samhälle är fullt av brister och även om våra problem kan tyckas svår- lösta har vi ändå möjligheten att i fred och självständighet få planera vår framtid.

Den möjligheten är inte alla folk för- unnad. Diktatur och ofrihet härskar på många håll.

Handwritten notes:
Typiskt för oss
och för många
herren,
med en del andra

I Vietnam råder sedan många år krig. Vad har man gjort med Vietnam och dess folk?

En studie från det ansedda Cornell- universitetet i Amerika hävdar att man sedan 1966 har fällt drygt 6 miljoner ton bomber över Indokina varav över hälften sedan 1969. En annan amerikansk studie visar att det finns 23 miljoner bomb- kraters i Vietnam, 10 meter djupa, 15 meter i diameter. Man talar om en övergång från "arbetsintensiv" till "kapitalintensiv" krigsföring d.v.s. amerikanska trupper tas hem, bomber och krigsfartyg sänds dit. Förödelsen är oerhörd för människor och natur. Det är verkligheten bakom vietnamiseringspolitiken. Samtidigt ifrågasätter allt flera det militära syftet med dessa bombningar.

Handwritten notes:
En i världens
och alla andra
som frammanför
kastar landets
viktiga ärenden
lyggs för oss
som aldrig i sin
historia har varit
att utvärdera
i München eller
Bonn

Handwritten note: men i hölet är en källa

Det är ett krig som fyller oss med sorg och vrede.

Vem kan förbli oberörd inför dessa bilder av mänsklig plåga? Vem kan förhärda sig inför flyktingströmmarna, mödrarna som försöker skydda sina barn för splitterbomben, inför bilderna av pojkar som tiggande krymplingar? Vem kan undgå att rannsaka Västerlandets moral och samvete?

Det krig som nu pågår började därför att det vietnamesiska folket liksom andra länder i Asien och Afrika ville befria sig från kolonialismen.

Till att börja med motiverade kolonialmakterna sina militära ingripanden mot koloniernas befrielsesträvanden med att man försvarade västerländsk civilisation, att man höll tillbaka kommunismen, att man värnade demokratin. De västliga kolonialmakterna har emellertid med undantag för Portugal insett det fruktlösa i att med vapen i hand motsätta sig en ^{utveckling} mot nationella självständighet.

Inte har demokratin försvagats, den västerländska civilisationen blivit sämre eller Moskva och Peking blivit militärt och strategiskt starkare därför att kolonierna i Afrika och Asien blivit självständiga nationer.

Amerikanarna har i Vietnam övertagit ett kolonialkrig. Det handlar inte om Västerns militära intressen, det handlar inte om att värna demokratin i USA eller Västeuropa mot en kommunistisk aggression. Vad det handlar om är att det vietnamesiska folket genom det amerikanska ingripandet förvägras den rätt till nationell självständighet som vi anser vara självklar för alla tidigare koloniserade folk.

Det gäller att hålla detta grundläggande faktum i minnet för att undvika falska paralleller.

Vi föreställer oss inte att ett fritt och självständigt Vietnam kommer att få samma samhällssystem som vi eller att vi skulle vilja införa deras samhällsskick. Men det är inte det saken handlar om, vare sig där eller i något annat fattigt land. Men inte önskar någon för-

nuftig människa att man för den skull skall fälla miljontals ton bomber över små fattiga länder för att få dem att begripa att de omedelbart skall införa det samhällsskick som sakta vuxit fram i Västeuropa. För övrigt är det en förolämpning mot demokratin att låta juntan i Saigon stå som dess förkämpe och utpost.

Man säger att vi skall protestera också mot FNL:s och Nordvietnams militära aktivitet. Skulle vi ha protesterat mot guerillan i Algeriet för tio år sedan? Skall vi också protestera när befrielse- rörelserna i Portugals kolonier griper till väpnad kamp och till dem säga att de äventyrar en fredlig uppgörelse och Portugals uttåg ur Afrika?

Vad väntar man sig egentligen av Nordvietnam? Vietnam har delats genom främmande maktens inflytande. Väntar man sig att Nordvietnam skall förhålla sig passivt i kriget mellan guerillan i Sydvietnam och de härskare i Saigon bakom vilka står världens väldigaste militärmakt?

Argumenten för ett fortsatt amerikanskt militärt engagemang i Vietnam ter sig alltmera spöklika.

Man skulle hejda den kommunism som utgick från Moskva. Sedermera har man övergått till förhandling och samexistens just med denna kommunism. I Europa pågår sedan flera år avspänningssträvanden mellan öst och väst. Det pågår direkta förhandlingar mellan USA och Sovjet om begränsning av de strategiska rustningarna. Man diskuterar möjligheten av ett ekonomiskt utbyte. Om några veckor planerar den amerikanske presidenten att resa till Moskva.
Detta är ett stort steg, det är en utveckling

Man skulle stoppa Pekings försök att vidga sitt inflytande. Men sedermera har USA gått med på att Kina blir medlem i FN och får inflytande bl.a. i FN:s säkerhetsråd. Den amerikanske presidenten har själv besökt Peking och alla hoppas nu på vidgade kontakter mellan Kina och USA.

Detta är en utveckling som vi alla bejaktar. Det är en statsmannamässig handling. Men den står i bjärt kontrast mot en fortsatt krigspolitik i Indokina.

1. Det är en utveckling som vi alla bejaktar. Det är en statsmannamässig handling. Men den står i bjärt kontrast mot en fortsatt krigspolitik i Indokina.

Vad är det som står på spel i Vietnam? Man hävdar att omguerrillan vinner militära framgångar i Vietnam så kommer kommunistisk aggression att uppmuntras i Europa, i Mellanöstern och på andra håll, och freden i världen äventyras. Slutsatsen blir alltså att för att krigsriskerna i världen inte skall öka så måste bombplanerna fyllas med sin dödsbringande last och kriget fortsätta.

Inte ökar krigsriskerna i världen om man äntligen skulle nå fram till en politisk lösning som ger fred och nationell oavhängighet till Vietnams folk.

Det är mycket riktigt freden som står på spel i Vietnam. Anledningen är helt enkelt att ett fortsatt krig i denna del av världen kan ha mycket allvarliga återverkningar på hela den internationella situationen.

Den svenska arbetarrörelsen har i många år nu på sin första maj fört fram kraven på fred i Vietnam. Vi gör det också i år. Kanske kan man ändå hoppas att det ohyggliga som vi nu bevittnar är slutakten i detta fruktansvärda krig.

Låt oss hoppas att vi nästa gång vi
samlas till den 1 maj kan sända en
hälsning till ett Vietnam i fred
och oberoende.